

[P. Munch.]

hver Regering er at ordne dette Spørgsmaal som Grundlag for alt andet, den tager fat paa.“

„Der er ingen haardere Anklage mod denne Regering end den Kendsgerning, at den ikke har taget denne Opgave op som det afgørende Spørgsmaal. De nølede og skød det til Side. De ventede og ventede. De foretog sig intet. Jeg tror ikke en Gang, de drøftede det Spørgsmaal i synderlig Grad.“

Det sidste er maaske nok for haardt sagt om de ærede Ministre her, i alt Fald vil de kunne protestere derimod, jeg tror ogsaa, de har ofret nogle Ministermøder derpaa, men hele den almindelige Karakteristik, Lloyd George har givet af den nuværende konservative Regerings Politik i England overfor den der herskende Arbejdsløshedskrise, forekommer mig passer nøje paa den Politik, der har været ført herhjemme. Der er den Opfattelse, at det er tvivlsomt, om man ved Statsforanstaltninger kan klare dette Spørgsmaal. Her kan jeg slutte mig til, hvad den ærede Ordfører for det konservative Folkeparti sagde; jeg tror ikke, man kan gøre alt ved Statsforanstaltninger, men lige saa uforstandigt som det er at tro paa Statens Almagt, lige saa uforstandigt er det at dyrke Dogmet om Statens fuldkomne Afmagt; noget — og noget betydningsfuldt — kan der gøres. I den nuværende Situation tabes der hvert Aar 15 Millioner Arbejdsdage i Danmark. Der forspildes derved en Værdi paa mellem 200 og 300 Mill. Kr. ganske bortset fra de moralske Værdier, som derved gaar til Grunde. Hvis man gennem en aktiv, praktisk tilrettelagt Indgriben fra Statsmyndighedernes Side kunde bringe dette ned med blot en Trediedel, vilde uendelig meget være naaet for det danske Samfund. Man vil svare, at dertil kræves der Penge. Ja, der kræves Penge, men Penge, som kommer igen, og Penge, som svarer til Udgifter, vi alligevel har paa anden Maade. Hvad koster ikke Arbejdsløsheden nu, ogsaa direkte for Staten og for de nærmeste interesserede? Understøttelsen dertil udgør 30 Mill. Kr. om Aaret, og heraf betaler Staten 8 Mill. Kr. Den højtærede Indenrigsminister ved, at Hjælpekasseudgifterne som Følge af den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelses Ophør er steget til tæt op imod 10 Mill. Kr. i Løbet af et Aars Tid. Mon Fattigvæsensudgifterne ikke ogsaa paavirkes af Arbejdsløsheden, saaledes at man kan regne med, at et betydeligt Antal Millioner af

dem, der gives ud af Fattigvæsenet, direkte eller indirekte skyldes den i Øjeblikket bestaaende Arbejdsløshed? Dette er det direkte Tab, hvortil maa føjes indirekte Tab af mangfoldig Karakter. Derfor tror jeg, at det vilde betale sig at sætte ind med den størst mulige Styrke overfor den landsødelæggende Tilstand, som bestaar med Hensyn til vore Arbejdsløshedsforhold nu. Virkningerne af disse Forhold og af den Passivitet, der vises, viser sig politisk. Jeg ser ikke politisk Forstand i den Holdning, der her indtages fra den højtærede Regerings Side. Der er neppe nogen her i dette Ting, der er i Tvivl om, at dette at opretholde en Arbejdsløshed af et Omfang, der blot nogenlunde svarer til det nuværende, stiller under enhver Valgkamp, kommunal og politisk, en Stab af ivrige, fanatiske og udholdende Agitatorer til Socialdemokratiets Raadighed. Ingen kan være blind for, hvad dette betyder og maa betyde, saa længe denne Tilstand bestaar. Set fra den høje Regerings og dens Venners Side, kan jeg ikke se den politiske Klogskab i den Politik, der her føres. At den for det samlede Samfund er økonomisk uforstandig og moralsk nedbrydende, springer for hver Dag klarere i Øjnene. Jeg skal derfor anbefale at stemme for det Forslag til Dagsorden, der er stillet af det ærede Medlem Hr. Nygaard.

Willesen: Det er allerede nævnt, at det Hovedproblem, som Arbejdsløsheden stiller baade de styrende og det hele Samfund, ikke er et Problem, som gaar ud paa en øjeblikkelig Lindring eller Lettelse. Hovedproblemet er Spørgsmaalet om, hvorledes man vil løse det Befolkningsspørgsmaal, som de sidste 10—15 Aars Udvikling ganske tydeligt har vist er til Stede. Jeg mener, det er Venstres store Brist og store Skade og i Virkeligheden et Vidnesbyrd om Venstres Svigten af sin liberale Hovedopgave, at Partiet har villet nøjes med at ville være, hvad man kunde kalde et liberalt Stagnationsparti, og ikke et liberalt Reformparti, et Parti, der ikke vil tage de egentlige, sande, liberale Opgaver op og gennemføre de sociale Reforme, som en stadig Vækst i Befolkningstallet nødvendiggør, for at Samfundsordningens hele Struktur kan faa en saadan Elasticitet, at man bliver i Stand til at løse det Beskæftigelsesspørgsmaal, som den stadige Følgelse i Befolkningmængden Aar for Aar stiller. Det har hidtil været skjult for meget store Dele af Befolkningen, at Landbruget bogstavelig talt ikke siden Tredserne i